

In dit nummer

Opvoeden is terug van weggeweest

Opvoeden: het mag weer. Sterker nog: het moet! Gezin en jeugd staan centraal in de nota van minister Rouvoet. Iedereen is het erover eens: de opvoeding zou het kind de beste basis voor een goed en gelukkig leven moeten geven. Maar in de praktijk lopen de bedoelingen met opvoeden sterk uiteen. Wat geven we precies in de opvoeding mee? In dit themanummer gaan onderzoekers van het Verwey-Jonker Instituut in op de essentie van opvoeden en de opvoedingsonzekerheid bij professionals. Het nummer bevat interviews met de Raad voor de Kinderbescherming en met de Directie Inburgering en Integratie, en ervaringen met Tegendraads, ouderbegeleiding binnen het justitiële circuit. Verder veel nieuws, pas gestart onderzoek en de laatste onderzoekspublicaties.

Inhoud

Pagina 2 en 3

- Ten geleide
- Lopend onderzoek
- Interview: Gezin terug op de agenda

Pagina 4 en 5

- Vervolg Gezin terug op de agenda
- Werkdocument Kinder-mishandeling Gelderland
- Briefcase
- Allochtone vrouwen willen wel

Pagina 6 en 7

- Interview: Opvoedings-onzekerheid knaagt aan ouders én beroepsopvoeders
- Interview: Jeugdzorg is te wit

Pagina 8 en 9

- Vervolg Jeugdzorg is te wit
- Kort Nieuws
- Publicaties

Pagina 10 en 11

- Tijdschriftartikelen
- Vier jaar opvoedings-ondersteuning 'Natuurlijk, de ouder hoort erbij'

Pagina 12

- Nieuwe directeur Raad voor de Kinderbescherming: 'Onderzoekstijd kan korter'

Kort nieuws:

Wartoe voeden wij op?

In 2008 organiseert het Verwey-Jonker Instituut een rondetafelgesprek over opvoeden in en buiten het gezin. Het instituut wil samen met beleidsmakers en professionals rondom jeugd, gezin, onderwijs en opvoeding een gedachtewisseling beginnen over de uitgangspunten van een pedagogisch jeugdbeleid. Een belangrijke vraag is welke waarden wij in de opvoeding willen overbrengen en wat de betekenis daarvan is voor professioneel pedagogisch handelen. Het gesprek vormt de opstap voor een bredere discussie met pedagogen, vertegenwoordigers van de overheid en inspectie.

Aanmelden

Geïnteresseerden voor het rondetafelgesprek kunnen zich opgeven bij Ida Linse, ilinke@verwey-jonker.nl of per telefoon (030) 230 07 99.

Nieuwe onderzoekers

Onlangs is *mr. drs. Lianne Drost* (25) bij het Verwey-Jonker Instituut in dienst getreden. Zij komt onze onderzoeksgroep Sociale vitaliteit & veiligheid versterken. Lianne heeft Nederlands Recht gestudeerd aan de Universiteit van Utrecht, met strafrecht/criminologie als specialisatie. Aansluitend heeft zij haar master criminologie afgerond. Hiervoor onderzocht ze 'harde kern jongeren' en de interventies Individuele Traject Begeleiding en Multi Systeem Therapie. Momenteel werkt zij onder meer mee aan een onderzoek naar bedreigers van publieke functionarissen. Verder is ze betrokken bij een onderzoek naar het functioneren van arrondissementale platforms jeugdcriminaliteit (APJ's).

Historica *dr. Marian van der Klein* (43) is begonnen als senioronderzoeker bij de onderzoeksgroep Maatschappelijke participatie. Hiervoor werkte ze bij het IISG (Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis) in Amsterdam. Na haar promotie in de Sociale Wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam (proefschrift over gender en vroege sociale zekerheid) publiceerde zij over thema's als arbeid en zorg, burgerschap, de vakbeweging, feminisme en andere sociale bewegingen. Bij het Verwey-Jonker Instituut is zij projectleider van de Re-integratiewijzer. Ook doet ze onderzoek naar armoedebestrijding in Roosendaal en naar vrijwilligers in de zorg.

Ten geleide

Ordering in de klas

Misschien is het probleem wel zo oud als het onderwijs: orde in de klas. We hebben er in elk geval een van de mooiste karakters aan overgehouden uit de Nederlandse literatuur: Bint - van Bordewijk. Iedereen kent wel een Bint, zelfs vandaag de dag zijn ze nog in natura te vinden. Ze zien hun klas als rapaille dat de knoet van de beschaving moet voelen. Over het algemeen zijn de verhoudingen tussen leerkracht en leerling wat plezieriger. Toch kan ik me niet aan de indruk onttrekken dat het ordeprobleem in het onderwijs vandaag de dag groter is dan ooit. Leerlingen zijn vitaler en heftiger - dat hoor je van leerkrachten en dat is ook plausibel. We leven in een totaal andere wereld dan enkele decennia geleden: meer commercie, meer media, meer informatie; minder vanzelfsprekend gezag, minder solide normen.

Een veranderende maatschappelijke orde leidt ook, of misschien wel juist tot een andere orde in de klas. Anders, maar ook minder gemakkelijk. Tachtig procent van de leerkrachten ervaart ordeproblemen. Vmbo-leerkrachten zien zichzelf vaak meer als coach sociale vaardigheden dan als docent. Maar ook op de havo en in het vwo ervaart men problemen. Leerkrachten verdienen meer respect dan nu

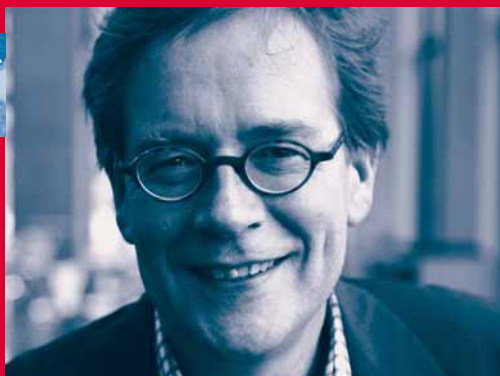
het geval is.

De klas is net als bij Bint een microkosmos voor de strijd tussen jong en oud, tussen gezag en gehoorzaamheid, tussen 'de wet' en het

verlangen tot ondermijning daarvan. Niets nieuws onder de zon, maar toch zo vreselijk anders. Misschien wel vooral omdat de essentie van het onderwijs - de kennisoverdracht van leraar naar leerling - ter discussie is gesteld. De leerkracht is min of meer onttroond.

Onderwijs in de betekenis van overdracht is het oudste cultuurgoed van de mensheid. Menselijke cultuur is immers cumulatie van kennis en ervaringen. Geen enkele andere aap is daartoe in staat, behoudens een enkel geluidje of gebaar. Overdracht is de kern van het onderwijs en toch staat juist dit cruciale aspect van de onderwijssituatie onder druk. Maar als de overdrachtsrelatie niet meer van belang wordt geacht, wat is dan nog de legitimatie van gezag? Moeten we dan maar terug naar vroeger? Hier past geen eenvoudig medicijn en zo leuk was Bint niet. De wereld is zodanig veranderd dat ook de orde in de klas op andere wijze moet worden gerealiseerd. Het is naar mijn mening een totaal onderschat en ten onrechte onderbelicht probleem, dat vele leerkrachten, leerlingen en ouders dupeert.

Ik stel voor om orde in de klas aan te pakken als probleem van ordening. De oude gezagsrelatie bestaat niet meer, maar er kan wel systematisch worden gewerkt aan het proces van ordescheppen. Dat is minder vaag dan het klinkt. Het gaat om een schooldirectie die actief beleid voert, leerkrachten kunnen ondersteuning en feedback geven aan elkaar, praten over normen die ze belangrijk vinden, de relatie zoeken met ouders. Heel belangrijk: kiezen voor een ondergrens die serieus gehandhaafd wordt (leestip: Wie de leerling liefheeft). Op een zeker moment ben je uitgepraat en is er orde in de klas om de eenvoudige reden dat je het beste voorhebt met de kinderen en jezelf. Wanneer wordt dit probleem eens systematisch opgepakt? Wie schrijft er eens een nieuwe Bint?

Hans Boutellier, Algemeen directeur

Lopend onderzoek: *Activering in de maatschappelijke opvang Rotterdam* Dagbesteding en werkvoorzieningen

Opdrachtgever : Sociale Zaken en Werkgelegenheid Gemeente Rotterdam, Afdeling Beleid en Strategie en GGD Rotterdam-Rijnmond

Projectleider : Maarten Davelaar

Publicatie : Najaar 2007

In februari 2006 verscheen het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang van het Rijk en de vier grootste gemeenten om de aanpak van dak- en thuislozen te intensiveren. Voor Rotterdam houdt dit in dat er op 1 januari 2010 voor alle 2900 dak- en thuislozen in de stad een trajectplan moet liggen. De groep zal - voor zover dat kan - voorzien worden van passende huisvesting, inkomen, zorg en werk. Dat moet bovendien gebeuren op een persoonlijke en minder vrijblijvende manier dan voorheen.

Sinds Rotterdam begon met het plan is er vooral werk gemaakt van nieuwe woonvormen. De gemeente wil nu de deelname aan en kwaliteit van dagbesteding vergroten. Om te weten hoe en voor wie de bestaande activering en dagbesteding functioneert, beschrijft het Verwey-Jonker Instituut het aanbod in de Maatschappelijke Opvang, Verslavingszorg en Geestelijke Gezondheidszorg. Daarbij komt ook de mening van de cliënten aan de orde. Met het onderzoek willen GGD Rotterdam-Rijnmond en de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid meer mogelijkheden voor dagbesteding en arbeidstoeleiding creëren en hun regievoering op de projecten verbeteren.

‘Een land waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en plezier hebben, waar ze hun steentje leren bijdragen aan de maatschappij en goed voorbereid zijn op de toekomst: kortom, waar alle kinderen alle kansen krijgen.’

Uit: Alle kansen voor alle kinderen. Programma voor jeugd en gezin 2007-2011, van de Minister voor Jeugd en Gezin A. Rouvoet.

Gezin terug op de agenda

Marjolijn Distelbrink - onlangs in dienst gekomen bij het Verwey-Jonker Instituut - onderzoekt samen met Majone Stekete (hoofd Onderzoeksgroep) het terrein jeugd, opvoeding en onderwijs. Wat zou je kinderen willen aanleren? Wat wil je werkelijk overbrengen? In het gesprek dat we voeren over actuele kwesties rond jeugd en gezin, benadrukken de onderzoekers keer op keer dat opvoeden verdergaat dan het centraal stellen van het kind, zoals Operatie Jong overigens al stelde. Daarmee werden de problemen van het kind leidend voor het jeugdbeleid. Nu minister Rouvoet daar het gezin aan toevoegt, zijn de onderzoekers helemaal blij, omdat het instituut van oudsher veel onderzoek doet rond het gezin. Opgroeien en opvoeden, zo is de conclusie van de onderzoekers, is buitengewoon breed: het is ook een zaak van veiligheid, goede voorzieningen en participatie door jongeren.

Is het gezin aan een comeback bezig?

‘Er is weer oog voor de belangrijke pedagogische rol van het gezin (gezin in de brede zin des woords, dus ook eenoudergezinnen, co-ouders en gezinnen met ouders van gelijk geslacht). Opvoeden mag weer. Tezelfdertijd roept iedereen dat het kind centraal moet staan. Wij benadrukken dat niet alleen het kind, maar de hele opvoedingssituatie waarin kinderen opgroeien centraal hoort te staan. En vergeet daarbij niet de groeiende groep anderhalfverdieners: goed kinderen opvoeden vraagt om een balans tussen werken en zorgen. En daarvoor zijn voorzieningen nodig waar ouders blind op kunnen terugvallen. Dat los je niet alleen binnen het gezin op.’

Heeft de nota ‘Alle kansen voor kinderen’ voldoende oog voor de opvoedcondities buiten het gezin?

‘De nota is goed en heel ambitieus. Hij stelt concrete doelen. Nu er een minister voor jeugd en gezin is, is er ook een programmaministerie Jeugd en Gezin opgericht. Wat we goed vinden, is dat het ministerie en de nota zo zijn opgezet dat in principe alle zaken rond jeugd en gezin

aan de orde komen. Dus ook participatie van jeugdigen, etnische diversiteit in gezinnen en onder jeugdigen, en - zij het zijdelings - de combinatie arbeid en zorg. Wat dat laatste betreft: Nederland is nog steeds een moederland. Moeders participeren weinig op de arbeidsmarkt en laten hun kinderen niet graag over aan de zorg van anderen.’

Wat is er zo verkeerd aan een scheve rolverdeling?

‘Als de rollen buitenshuis evenrediger verdeeld zijn, is dat binnenshuis meestal ook zo. Daarom belichten wij in ons onderzoek ook sterk de vaderrol. Kinderen zijn gebaat bij een actieve, betrokken vader. Vaders hebben vaak een andere opvoedstijl, stimuleren andere kwaliteiten in een kind. Zorg dus dat beide ouders, ook bij eenoudergezinnen, goed kunnen participeren in zowel de opvoeding als het arbeidsproces. Het eenoudergezin vormt pedagogisch gezien geen bijzonder groot risico, maar economisch gezien wel, omdat er maar een inkomen is. Goede zorg en professionele dagopvang zijn ook voorwaarden om gezond en gelukkig op te groeien. In Nederland zijn

we nog wat huiverig om daar volop gebruik van te maken, terwijl ouders er enorm bij gebaat kunnen zijn.’

Waar komt die huiver vandaan?

‘Er zijn nog altijd zaken niet goed geregeld, ook al heeft het beleid recent flinke vooruitgang geboekt bij de ondersteuning van het combineren van arbeid en zorg. Het zit nog niet goed met de buitenschoolse opvang van zeven tot zeven. De te grote vaart die je nu ziet, geeft tal van problemen: scholen krijgen het organisatorisch niet voor elkaar, ruimtes zijn ongeschikt, er zijn onvolgende plaatsen. En de vakanties blijven een lastig probleem voor veel werkende ouders. Een andere reden voor terughoudendheid kan zijn dat ouders twijfels hebben bij de kwaliteit van de kinderopvang. De deugdelijkheid van onze kinderopvang mag en moet veel meer benadrukt worden, in plaats van dat voorzichtige “stuur het kind niet te veel dagen naar de opvang”.’

Allemaal waar, maar soms laat de opvoeding te wensen over. Zo’n totaalplan om gezin en kind te helpen moet jullie toch goed in de oren klinken?

‘Het is goed dat bemoeienis met gezinnen niet geschuwd wordt. Met zaken als overgewicht, mishandeling of verwaarlozing moet je natuurlijk iets doen. Let wel op dat een Centrum voor Jeugd en Gezin blijft aansluiten bij de werkelijke vragen. Er moet ook genoeg oog zijn voor gewone kinderen, gemiddelde gezinnen, de gangbare opvoedvragen. Opvoeders moeten met hun onzekerheid bij die centra terecht kunnen.’

Is die controlerende en ondersteunende functie van de Centra voor Jeugd en Gezin verenigbaar?

'Het vroegtijdig zichtbaar maken van problemen is beslist noodzakelijk. Eén gezinscoördinator en een gezamenlijke aanpak, ook prima. Een aanspreekpunt is zonder meer goed, ook al schuift tot nu toe de een de verantwoordelijkheid altijd aan een ander door. Blijf je intussen afvragen: hoe zorg je dat een gezin meewerkt? Overigens: de centra zijn er vooral voor het gezin, terwijl de naamgeving ook jeugd noemt. Zoiets is voor ons als onderzoekers interessant: hoe maak je de centra ook aantrekkelijk voor de jeugd zelf?'

Intussen loopt de jeugdzorg vol. Er is dus wel iets aan de hand.

'Er is een kleine groep kinderen die daadwerkelijk hulp nodig heeft [zie kader *Kinderen in Tel*]. Uit de cijfers van het aantal indicaties in de jeugdzorg blijkt

dat jaarlijks 50.000 kinderen zorg nodig hebben. Dat vollopen hangt ook samen met een gebrek aan preventieve voorzieningen. Er is een scala aan interventies die ingezet kunnen worden vóór de jeugdzorg in beeld komt. Laten we die beter gebruiken. Dicht bij het gezin. De school, zorgadviesteams, zelfhulp bij migranten: zet ze beter in en Bureau Jeugdzorg komt meer achterin te zitten.'

Wat moeten we met nieuwe probleemsoorten: de breezerseks, overgewicht, seksuele intimidatie van jonge meisjes? Hoog tijd voor ontloederen, zou je zeggen!

'Door meer te registreren en meer informatie te bundelen krijg je wel meer signalen. Maar die wijzen niet per se op verloedering. De alarmbellen gaan eerder af. En er zijn nieuwe opvoedingsvragen. Hoe voed je op in een multi-etnische omgeving? Hoe ga je om met pesten en seksuele intimidatie op internet? Het is te

hopen dat de Centra voor Jeugd en Gezin ouders ook op dit soort punten kunnen bijstaan.'

Eerder stelden jullie dat je pas echt verder komt door ook preventieve benaderingen toe te passen. Het instituut onderzocht bijvoorbeeld de risico's en beschermende factoren bij het opgroeien. Wat komt daar precies uit?

'Opgroeien gaat verder dan preventie en is ook: investeren in jeugd. Plezier kunnen maken. Als je dan de bezuinigingen op het jeugdwerk bekijkt, het opheffen van het schoolmaatschappelijk werk, dan denk ik: je kunt niet zomaar snijden in al die preventieve activiteiten... Kinderen moeten zich veilig voelen op straat en daadwerkelijk een bijdrage gaan leveren aan de samenleving. Daarom moet je voorzieningen creëren op het niveau van de buurt of de wijk: veilige pleinen. Voorwaarde is dat er condities zijn voor een goede ontwikkeling van kinderen.'

Even terug naar de gewetensvraag: waartoe voeden wij op? Aan de ene kant moeten we problemen onderkennen en aanpakken, aan de andere kant vergeten we dan gemakkelijk de essentie van opvoeden.

'Juist vanwege die enorme focus op probleemgezinnen en de media-aandacht voor moeilijke jongeren moet je de wezenlijke vraag stellen waar ons opvoeden toe moet leiden. De beeldvorming is: jongeren moeten nu eindelijk eens leren wat discipline is! En dat roepen vijftigers die in de jaren zeventig wel anders piepten. Allemaal pedagogische onmacht en onzekerheid! Het is een reactie op een gebrek aan structuur, op het feit dat men jongeren lange tijd niet durfde te corrigeren. Onderken ook dat veel jongeren zeer betrokken en actief zijn.'

Aantal kinderen met geïndiceerde hulp en maatregel in 2005:

Aantal 0- tot 17-jarigen in 2005 in Nederland totaal	3.597.591
Aantal 0- tot 17-jarigen in 2005 in Nederland m.u.v. NH	3.322.215
Percentage 0- tot 17-jarigen met indicatie Bureau Jeugdzorg [m.u.v. regio Noord-Holland: geen gegevens ontvangen]	1,31%
Aantal 0- tot 17-jarigen met indicatie Bureau Jeugdzorg [m.u.v. regio Noord-Holland: geen gegevens ontvangen]	50.000
Percentage 0- tot 17-jarigen met kinderbeschermingsmaatregel	0,19%
Aantal 0- tot 17-jarigen met kinderbeschermingsmaatregel	6512

Bron:

Kinderrechten in alle staten! Een handreiking over jeugdbeleid voor provinciebestuurders. DCI: Amsterdam.

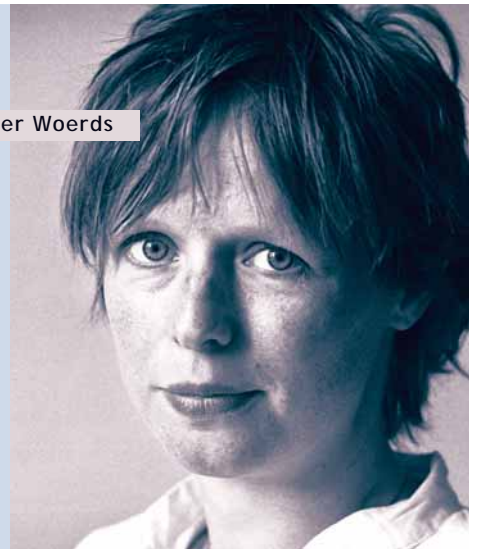
Zie ook: www.kinderenintel.nl

Werkdocument Kindermishandeling Gelderland

Opdrachtgever: Provincie Gelderland
Projectleider: Marjolijn Distelbrink
Rapportage: Eind 2007

Plotselinge woede-uitbarstingen, alcoholverslaving, dwangmatig schoonmaken of depressief de hele dag in bed liggen: als ouders psychische stoornissen hebben, lopen de kinderen aanzienlijk meer kans om met problemen in de opvoeding te worden geconfronteerd. De provincie Gelderland wil kinderen in zulke gezinnen beter beschermen. Dat begint met goede samenwer-

king, en daarmee zijn de GGZ-instellingen, Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming in de provincie Gelderland onlangs begonnen. Sinds enkele maanden wisselen ze informatie uit volgens een protocol en een werkdocument. De provincie wil de nieuwe werkwijze graag vanaf het begin evalueren. Het Verwey-Jonker Instituut gaat daarom voor achttien casussen na hoe de samenwerking tussen de instellingen in de praktijk verloopt en wat het werkdocument oplevert.

Europese projecten voor gender equality

Wie doet wat in huis, hoe voeden vaders op, wat doen we na school met de kinderen - eenvoudige vragen van de gemiddelde Nederlandse ouder. Sandra ter Woerds van het Verwey-Jonker Instituut evalueert samen met collega-onderzoekers Europese initiatieven rond *gender equality*. 'Een eerlijker verdeling van arbeid en zorg mag, ook in Nederland, meer aandacht krijgen in het opvoedingsbeleid.'

Een meer evenredige participatie van mannen en vrouwen komt moeizaam van de grond - ondanks forse Nederlandse en Europese inspanningen. Dat geldt voor de arbeidsmarkt, de zorg voor gezin en huishouden, en voor het openbare en politieke leven. Het Verwey-Jonker Instituut evalueert enkele nieuwe initiatieven in Europa die een andere taakverdeling tussen mannen en vrouwen op gang moeten helpen. 'Vorig jaar werkten we aan Pariteia en New Faces. Die onderzoeken gaan in op de taakverdeling tussen man en vrouw en op de vaderrol tijdens de opvoeding. Het nieuwste project, BRIEFCASE, wil het vrouwen en mannen gemakkelijker maken deel te nemen aan het arbeidsproces door handige lokale voorzieningen voor kinderen als crèches, huiswerkbegeleiding en naschoolse opvang aan te bieden. Het uitgangspunt is dat Europese gemeenten van elkaar leren hoe ze dit soort *educational services* kunnen organiseren,' vertelt Sandra ter Woerds, een van de onderzoekers. BRIEFCASE staat voor Bringing Equality in Employment and Family through Care Services. Met financiering van

de Europese Commissie hebben zes Europese gemeenten zich verenigd in een netwerk dat de lokale omstandigheden rond de combinatie arbeid en zorg analyseert, *good practices* in kaart brengt en experimenteert met nieuwe maatregelen en voorzieningen. Het project begon in december 2006 en duurt vijftien maanden. Op de uitkomsten kan de onderzoeker niet vooruitlopen, maar enthousiasme is er genoeg. 'Uit dit project worden echt lessen getrokken. De deelnemers komen via onderlinge interactie tot nieuwe oplossingen voor hun eigen gemeente.'

Partners in BRIEFCASE zijn: de Associatie Millennia (Bologna, Italië); het Verwey-Jonker Instituut; EUROCI-TIES; de steden Amaroussion (Griekenland), Chemnitz (Duitsland), Craiova (Roemenië), Düsseldorf (Duitsland), en Plovdiv (Bulgarije). De stad Bologna coördineert het BRIEFCASE-project.

Zie ook: www.briefcaseproject.eu

5

Allochtone vrouwen willen wel

'If you educate a woman, you educate a family' (PaVEM)

Nanne Boonstra

Het Sociaal Platform Rotterdam (SPR) vindt dat de gemeente Rotterdam zich meer kan inspannen om allochtone vrouwen aan de slag te krijgen. Er gebeurt al veel, variërend van fiets- en zwemlessen, taallessen, opvoedingscursussen tot toeleidingstrajecten naar de arbeidsmarkt. Dit aanbod is echter versnipperd, houdt te weinig rekening met de behoeften van de vrouwen en is te vaak incidenteel. Daarmee lopen we kansen mis om vrouwen écht te bereiken en vast te houden. Wil het anders gaan, dan moeten buurtvoorzieningen en -activiteiten meer aansluiten bij de behoeften en de cultuur van de vrouwen. Dit is de kern van het advies van het Sociaal Platform Rotterdam (SPR) aan

wethouder Kaya van Rotterdam. Het Verwey-Jonker Instituut onderzocht de sociale activiteiten van deze vrouwen en hun perspectieven voor de toekomst. In het onderzoek gaat het vooral om Turkse en Marokkaanse vrouwen, overwegend laag opgeleid en van de eerste generatie.

Allochtone studentes van de Hogeschool Rotterdam gingen met vragenlijsten op pad en namen bijna 500 interviews af. Daaruit bleek bijvoorbeeld dat hoewel de betrokkenheid bij de buurt hoog is, de vrouwen weinig gebruikmaken van het voorzieningenaanbod in de buurt. 'De belangrijkste belemmering daarbij is toch de taal,' vertelt onderzoeker Nanne Boonstra. 'Maar

daarnaast noemen ze als obstakel de toegankelijkheid van voorzieningen, de andere cultuur van instellingen, die niet aansluit bij hun eigen cultuur. Het is mooi als de gemeente een totaalaanpak benut die rekening houdt met onzekerheden en onwennigheid: activerende methodieken die het zelfvertrouwen van de vrouwen vergroten en aansluiten bij hun leefwereld, en ondersteuning bij het combineren van arbeid en zorg.' Wethouder Kaya onderschrijft de uitkomsten; de gemeente heeft de rapporten in dank in ontvangst genomen.

‘...Professionals spelen een cruciale rol in het jeugd- en gezinsbeleid. Immers, werken met jeugd en gezin is mensenwerk. Of hulpverlening slaagt, hangt voor een groot deel samen met de persoon van de professional.’

Uit: Alle kansen voor alle kinderen. Programma voor jeugd en gezin 2007-2011, van de Minister voor Jeugd en Gezin A. Rouvoet.

Trees Pels:

‘Opvoedingonzekerheid knaagt aan ouders én beroepsopvoeders’

Eenzaam in de opvoedingstaak

We verkeren in pedagogische verwarring sinds de cultuuromslag naar de onderhandelingshuishouding en de diversiteit in de samenleving, vindt pedagoog Trees Pels. Jongerenwerkers, onderwijzers en docenten gaan gebukt onder opvoedingsonzekerheid. ‘Overall zie je professionals wegstijgen. Puur uit onwetendheid en angst. We moeten de onmacht van beroepsopvoeders erkennen en ze steunen bij hun werk.’

Buiten gezinnen heerst evenveel twijfel over dwang en drang en omgang met diversiteit als daarbinnen, meent Trees Pels. Ze onderzocht de afgelopen jaren het onderwijs in moskeescholen, de ondersteuning aan allochtone ouders en moslimjongeren, en groepsgedrag bij Marokkaanse jeugd. ‘De pedagogische opdracht reikt veel verder dan het gezin. Ook de school, de moskee, de politie, het jongerenwerk - alle professionals die mee-opvoeden kennen pedagogische onmacht, worstelen met vragen over hard versus

zacht optreden, en hoe je *bonding* en *bridging* van kinderen kunt bewerkstelligen.’ Haar pleidooi: ‘Wat we nodig hebben zijn professionals die beter pedagogisch onderlegd zijn.’

Onderhandelen of aanpakken

Opvoeders staan voor nieuwe en complexere vragen. Vragen waar we nog lang niet uit zijn sinds de ‘giga kentering naar een onderhandelingscultuur’ en een zeer divers samengestelde populatie. Hoe ver kom je met onderhandelen terwijl kinderen ‘hoera’ roepen bij instortende WTC-torens? Wat doe je met conflicten op etnische of religieuze basis, en polarisatie? Voor Trees Pels is het duidelijk dat ook professionele opvoeders het gewoon niet meer zo goed weten. ‘Wat een verantwoorde aanpak is van hangjeugd, groepsgedrag of radicalisering - dat is pedagogisch nauwelijks onderbouwd.’

Cruciale rol leerkracht

De komende vier jaar geeft het kabinet 28 miljoen euro uit aan de strijd tegen polarisatie en radicalisering. Onderwijs is een speerpunt in het actieplan: leraren zijn onzeker of huiverig in de omgang met radicaliserende jongeren. Docenten wordt onder meer aangeraden collega’s, directie en ouders te betrekken bij signalen van radicalisering. Trees Pels juicht het initiatief toe, ook vanuit de wetenschap dat leerkrachten een bron van steun voor jongeren kunnen zijn. ‘In mijn gesprekken met moslimjongeren komen ze elke keer op de proppen met die individuele leerkracht van school die hen wél zag staan. Die ze behandelde als een persoon. Dat is voor allochtone en autochtone kinderen belangrijk, dat iemand echt persoonlijke belangstelling voor ze heeft.’

FORUM/Verwey-Jonker Instituut organiseren masterclass Pedagogisch beleid

Op 29 november 2007 organiseren FORUM (kennisinstituut voor multiculturele vraagstukken) en het Verwey-Jonker Instituut een masterclass Pedagogisch beleid. De bijeenkomst is speciaal bedoeld voor wethouders van provincies en gemeenten die zich bezighouden met jeugdbeleid, onderwijs en integratie.

In de masterclass wordt aandacht besteed aan de moskeescholen in de (Nederlandse) samenleving en hun relatie met pedagogische instituties in de buurt. Hoe kan pedagogische vernieuwing vorm krijgen in samenwerking met partners die zorg hebben voor de jeugd, zoals moskee, gezin en school? Onderzoeker Trees Pels zal spreken over haar onderzoek naar drie moskeescholen in Rotterdam, ‘Pedagogiek in de moskee’. Michah de Winter plaatst dit onderwerp in een breder pedagogisch kader. Kader Abdolah, auteur van *Het huis van de moskee*, verzorgt een gesproken column. Verdere onderwerpen tijdens deze masterclass zijn:

- Onderzoek naar moskeewerkscholen voor kinderen
- Mogelijkheden van pedagogische vernieuwing
- Belang van pedagogische uitwisseling
- Partnerschap tussen gezin, school en andere buurtinstellingen

Wilt u deelnemen of meer weten over het programma van de masterclass Pedagogisch beleid, neem dan contact op met:

FORUM: Petra Dassen, 030 - 297 4 229 of p.dassen@forum.nl

Verwey-Jonker Instituut: Trees Pels, 030 230 07 99 of tpels@verwey-jonker.nl

Volgens Pels heeft het echter geen zin als de docenten training krijgen zonder dat de school als organisatie een gemeenschappelijke koers vaart. 'Op deze manier laat je het de docent nog steeds in zijn oppie oplossen, zoals je nu ook vaak ziet bij etnische of religieuze spanningen.' Een professional moet zich gesteund weten door de eigen organisatie. Pels observeerde docenten tijdens haar onderzoek naar lastig gedrag van kinderen in de multi-etnische klas. 'Volwassenen zien heus wel gedrag dat niet kan, bijvoorbeeld extreme standpunten, en laten het er vervolgens vaak bij zitten. Ik neem waar dat professionals heel alleen staan in hun taak: ze krijgen vaak geen ruggensteun van hun organisatie. Hier speelt dus een tekort aan leiderschap: op een hoger niveau is er geen erkenning voor de onzekerheden van de professional.'

Pedagogisch vacuüm vullen

Voor Trees Pels is het zonneklaar: we zullen de verbindingen tussen opvoedende instituties moeten versterken. 'Het gezin heeft maatschappelijk de aandacht. Tegelijkertijd mogen we meer investeren in de frontlinie: in overbruggende initiatieven vanuit doelgroepen, zoals de buurtvaders, in jeugdwerk, en in professionele opvoeders.' Ze somt op waar ze haar onderzoek de komende tijd op wil richten: 'Ik wil kijken hoe je het gezin kunt versterken, samen met het maatschappelijk middenveld; hoe je instituties beter kunt equiperen, ook vanuit diversiteitsbeleid; en hoe je een betere afstemming kunt realiseren tussen en binnen gezinnen en instellingen.' Ook de kwestie van bereik en toegankelijkheid verdient

hier volgens Pels structurele aandacht. 'Het gaat erom professionals en hun organisaties toe te rusten met pedagogische en interculturele competenties. En het smalle 'dwang en drang' moet worden verrijkt met een pedagogisch onderbouwd beleid. De nieuwe Centra voor Jeugd en Gezin bieden een goede kans. Voorwaarde voor het welslagen van die centra is wel dat er geluisterd wordt naar de vragen waar ouders zelf mee zitten. Ook zo breng je de pedagogische opdracht naar een hoger plan.'

Erica Faber

'Er moet iets veranderen' Jeugdzorg is te wit

Hulpverlening aan allochtone gezinnen is nog vaak een 'witte' aangelegenheid, die bovendien gebaseerd is op inzichten vanuit een westers denkkader. Dat beperkt de effectiviteit van de hulp, terwijl de problematiek bij allochtone jongeren en gezinnen soms juist zo complex en serieus is. Daarom geven de minister voor Jeugd en Gezin, André Rouvoet, en de minister voor Wonen, Wijken en Integratie, Ella Vogelaar, samen vanuit het programma Jeugd en Gezin een impuls aan interculturalisatie van het jeugdbeleid.

De ministers voeren de komende vier jaar het actieprogramma 'Diversiteit in het jeugdbeleid' uit. Dit programma moet verrijkend werken voor andere beleidsthema's uit het programma Jeugd en Gezin zoals Professionalisering. Dat daarin nog flink geïnvesteerd moet worden werd onlangs nog eens geïllustreerd met het Actieplan Professionalisering in de Jeugdzorg. 'In dit onder leiding van oud-staatssecretaris Ella Kalsbeek verschenen plan is nauwelijks aandacht voor diversiteit en allochtonen, evenals voor de benodigde interculturele competenties,' aldus Erica Faber van de Directie Inburgering en Integratie van het ministerie van VROM/Wonen, Wijken en Integratie⁽¹⁾.

'Momenteel bestaat het potentiële cliëntenbestand van de jeugdzorg al uit ruim 20% niet westerse allochtone jongeren (in de grootste steden bedraagt dat percentage meer dan 50%). In het overgrote deel van de jeugdzorg werken nog weinig mensen van allochtone herkomst en zijn veel van de autochtone professionals onvoldoende geëquipeerd om hun allochtone cliënten goed te helpen,' vertelt Faber. Een ander punt is volgens Faber dat de Evidence based interventies waar de zorg zoveel mogelijk gebruik van maakt, vaak niet op hun werkzaamheid voor specifieke groepen allochtone jongeren zijn getoetst. De praktijk laat zien,

dat de interventies bij hen gemiddeld minder succes hebben. En hoewel het met een groot deel van de allochtone jeugd steeds beter gaat: de groep die in de problemen komt groeit en de problematiek verergert. 'Er moet dus iets veranderen.'

U stelt dat autochtone jongeren en hun ouders beter worden geholpen dan allochtone jongeren.

'De cijfers laten zien dat allochtone jongeren ondervertegenwoordigd zijn in de vroege, vrijwillige en nog lichtere hulp. Je zou zeggen, het gaat geweldig met de allochtone kinderen. Maar de feiten laten zien dat er vaak pas hulp geboden wordt als het echt mis is: als de politie de jongeren bij het BJZ aanmeldt. Een ander cijfer: 80% van de allochtone jongeren bij het BJZ komt daar (pas) na een politiecontact, tegen 20% van autochtone jongeren. Aan het eind van de keten zijn allochtone jongeren uiteindelijk sterk oververtegenwoordigd: zij maken met pakweg 60% deel uit van de JJI-populatie. Kennelijk krijgen allochtone jongeren te laat hulp en ook weet de hulp de verergering van de problemen dus niet te keren. Het is gek dat we desondanks zo lang geen specifieke aandacht aan allochtone jongeren in het jeugdbeleid hebben willen schenken.'

Maakt dat interculturalisatie zo nodig in de jeugdzorg?

'Er is dikwijls een grote culturele afstand te overbruggen bij de hulpverlening aan jongeren. Allochtone jongeren en ook hun ouders kampen met een kloof tussen hun wereld en de Nederlandse, westerse maatschappij. Dat zit soms dieper dan menig-een zich realiseert. Taalproblemen spreken voor zich, maar ook gevoelens van eer en schaamte kunnen ongemerkt forse belemmeringen opleveren. Met meer allochtone professionals én goed (met interculturele competenties) toegeruste autochtone professionals kun je risico's tijdig signaleren en ervoor zorgen dat mensen hulp aanvaarden.'

Willen allochtone en Nederlandse ouders niet gewoon hetzelfde: een gelukkig kind dat straks maatschappelijk leuk meedoet?

'Natuurlijk hebben allochtone ouders in de opvoeding deels dezelfde waarden. Er is geen ouder die wil dat zijn kind crimineel wordt. Kijk je wat beter, dan zie je dat de accenten bij de opvoedwaarden toch verschillen van die van Nederlandse ouders. Het hebben van een eigen oordeel, verantwoordelijkheid nemen: dat vinden wij in de westerse samenleving heel belangrijk. In allochtone gezinnen zijn gehoorzaamheid aan gezag en respect voor ouders belangrijke waarden. We moeten er samen voor zorgen dat onze allochtone jongeren zich kunnen ontwikkelen tot gelukkige, goed functionerende Nederlandse burgers met in hun leven een positieve plaats voor eigen achtergrond en geloof.'

Dus?

Het bereiken van de jongeren is te verbeteren langs drie met elkaar samenhangende sporen. Ten eerste door het versterken van wat we noemen de 'frontlinie'. Daar verstaan we niet alleen de outreachende jeugdwerker mee maar ook de vrijwilligers uit

de doelgroepen die als 'buurtvader' of 'leefwereldwerker' de jongeren en de ouders kennen. Verder willen we de professionals in de jeugdzorg beter toerusten om succesvol met hun allochtone cliënten om te gaan. Dat willen we structureel verbeteren door in de verschillende beroepsprofielen interculturele competenties op te nemen. En ten derde is het zaak om voldoende geschikte interventies voor de verschillende doelgroepen beschikbaar te krijgen.'

Wat moeten we ons voorstellen bij interculturele competenties?

'We weten eigenlijk nog slechts in algemene termen wat die inhouden! Kijk, de taal spreken, achtergrondkennis opdoen, dat kunnen we zelf wel bedenken. Maar er komt nog veel meer kijken bij het overbruggen van die culturele afstand. Praktijk-mensen weten dat. We zullen dat via expertmeetings en onderzoek moeten verdiepen om werkelijk effectiever te kunnen werken.'

Wie moet dat oppakken?

'Elk vakdepartement moet effectief beleid maken voor alle Nederlanders. Vanuit ons ministerie (VROM/integratiebeleid) is veel kennis in huis over allochtonen. De taak van het ministerie van Integratiebeleid is coördinerend, expertise en netwerk leveren. Samen met Jeugd en Gezin gaan we ervoor zorgen dat het jeugdbeleid voor alle jongeren even goed wordt. Dat is niet iets van twintig concrete maatregelen en klaar is Kees. In elk geval geldt voor de departementen dat ze het randvoorwaarde-lijk beleid voor hun rekening moeten nemen. Maar uiteindelijk komt het toch op de uitvoering aan. Dan zijn gemeenten en instellingen aan zet.'

(1) Integratiebeleid viel onder het vorige kabinet onder Justitie, de formele overgang naar het ministerie van VROM heeft per 1 juli plaatsgevonden.

Kort nieuws:

Aankondiging Werkconferentie 'Goud in de buurt – delven met beleid!'

In wijken en buurten worden allerlei initiatieven geboren. Bewoners proberen, samen met professionals, van klachtwijken prachtwijken te maken. Dit alles onder de noemer capaciteitsgerichte buurtontwikkeling. Rond dit thema organiseert het Oranje Fonds samen met het Verwey-Jonker Instituut op **maandag 29 oktober 2007** een werkconferentie voor buurt-professionals. Op deze praktijkgerichte dag in Antropia in Driebergen staat de rol van professionals in capaciteitsgerichte buurtontwikkeling centraal. De conferentie is bestemd voor mensen die beroepsmatig betrokken zijn bij bewoners, empowerment, wijkaanpak en leefbaarheid.

De workshops

Tijdens presentaties en workshops willen we lessen trekken uit de verschillende benaderingen. Vertegenwoordigers van lokale projecten - waaronder Tijdvoor-Elkaar, ABCD, Presentie en Kan Wél - vertellen hun ervaringen én bediscussiëren met de deelnemers wat de methodiek tot een succes of tegenvaller kan maken. Na de conferentie verschijnt een publicatie over capaciteitsgerichte buurtbenaderingen.

Informatie en aanmelden

De werkconferentie is op maandag 29 oktober van 10.00 - 15.00 uur in Antropia,

Driebergen. De kosten bedragen 29 euro inclusief BTW.

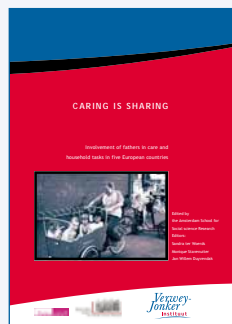
Voor informatie over het programma van deze dag kunt u mailen naar Maarten Davelaar (mdavelaar@verwey-jonker.nl) of Ida Linse (ilins@verwey-jonker.nl). Er zijn maximaal 100 plaatsen beschikbaar, dus meld u snel aan. U krijgt zo spoedig mogelijk bericht of uw aanmelding is gehonoreerd. Meer weten over de werkconferentie, de locatie en de aanmeldprocedure? Kijk op: www.oranjefonds.nl/goudindebuurt.

Onderstaande publicaties (op alfabetische volgorde) zijn een selectie van uitgaven van het Verwey-Jonker Instituut vanaf april 2007. Alle publicaties zijn, tenzij anders vermeld, te bestellen en/of te downloaden via de website van het Verwey-Jonker Instituut: www.verwey-jonker.nl en via distributeur Adrepak: Telefoon: (070) 359 07 20, Fax: (070) 359 07 01, E-mail: verwey-jonker@adrepak.nl

Allochtone vrouwen doen mee!

Eerste generatie allochtone vrouwen in Rotterdam en hun perspectief op activering
ISBN 90-5830-240-3, 173 pag. € 17
Marjan de Grijter, Nanne Boonstra, Trees Pels, & Marjolijn Distelbrink, 2007

Onderzoek naar het 'activeren' van allochtone vrouwen in opdracht van het Sociaal Platform Rotterdam. Gekeken is hoe allochtone vrouwen in vier Rotterdamse wijken betrokken zijn bij hun buurt, wat voor hen belemmeringen en kansen zijn om te participeren en welke wensen en behoeften zij op dit punt hebben.

Caring is sharing

Involvement of fathers in care and household tasks in five European countries

Sandra ter Woerds, Monique Stavenuiter, Jan Willem Duyvendak, (eds.) (Edited by the Amsterdam School for Social Science Research), 2007.

ISBN 9789058302502, 153 pag. € 12

This report is one of the outcomes of the Pariteia project that sets out to: 'Promote gender equality in active European citizenship'. Pariteia is an initiative of the European Movement in Brussels. 'Caring is sharing' reflects the practice and views of fathers on their role within the household and in caring tasks in five European countries: Poland, Latvia, Italy, Spain and the Netherlands. This report takes a close look at the fathers' perspective on role sharing between men and women.

Een sterke schakel

Verankerung van paraprofessionele functies voor allochtone vrouwen. Eindrapportage

Marjan de Grijter, Jodi Mak, Gülşen Doğan & Trees Pels, 2007
ISBN 90-5830-234-2, 118 pag.
Deze publicatie is te downloaden van www.verwey-jonker.nl, onder Publicaties, Programma III Maatschappelijke participatie, 2007.

In opdracht van de Directie Emancipatie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Jonker Instituut de mogelijkheden voor het creëren van paraprofessionele functies, toegespitst op de welzijns- en woningsector.

Evaluatie Brabants Kenniscentrum Ouderen

Monique Stavenuiter, Trudi Nederland & Sandra ter Woerds, 2007
ISBN 90-5830-2359, 64 pag. € 7,--

Verslag van de evaluatie van het Brabants Kenniscentrum Ouderen (BKO). Op het terrein van vergrijzing en generaties in de provincie Noord-Brabant verandert veel. De evaluatie doet aanbevelingen voor een kenniscentrum dat aansluit bij de recente veranderingen in de samenleving.

Folder WMO

Verwey-Jonker Instituut, 2007
Deze publicatie is te downloaden van www.verwey-jonker.nl, onder Publicaties, Programma III

Maatschappelijke participatie, 2007.

Op te vragen in papieren versie via: secr@verwey-jonker.nl

Beschrijving van het aanbod van het Verwey Jonker Instituut om gemeenten met diverse kennisproducten van dienst zijn bij de Wmo: het ontwerpen, opzetten en invoeren van integraal beleid rond welzijn, zorg & participatie.

Het arrangeren van vitaliteit en veiligheid

Invitational conference Verwey-Jonker Instituut

Deze publicatie is te downloaden van www.verwey-jonker.nl, onder Conferentieverlagen.

Op te vragen in papieren versie via: secr@verwey-jonker.nl

Verslag van de speciale bijeenkomst op 29 maart 2007 ter gelegenheid van het afscheid van dr. Sima Nieborg van het Verwey-Jonker Instituut. De Invitational Conference - onder de titel Het arrangeren van vitaliteit en veiligheid - had als onderwerp de verhouding tussen formele instituties en de informele leef sfeer van burgers bij sociale veiligheid.

Klantbeloningssystemen voor huurders in Nederland en het Verenigd Koninkrijk

Peter van der Graaf, 2007
6 pag.

Deze publicatie is te downloaden van www.verwey-jonker.nl, onder Publicaties, Programma I Sociale vitaliteit en veiligheid, 2007.

Meer informatie:

Beter Wonen Vechtdal

Postbus 19

7770 AA Hardenberg

T : (0523) 285 285

F : (0523) 285 200

E : info@beterwonenvechtdal.nl

I : www.beterwonenvechtdal.nl

Samenvattende rapportage over klantbeloningssystemen van woningcorporaties in Nederland en Engeland, op basis van een vragenlijst onder twaalf corporaties in Nederland, onder huurdersverenigingen en enkele corporaties in het Verenigd Koninkrijk.

Inhoudelijke en strategische verkenning master Jeugdzorg

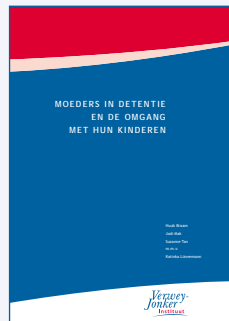
Eindrapportage

Katja van Vliet, Nico van Tol (Hogeschool Leiden), 2007

37 pag.

Deze publicatie is te downloaden van www.verwey-jonker.nl, onder Publicaties, Programma II, Jeugd, opvoeding en onderwijs, 2007.

Verkenning naar de strategische, inhoudelijke en exploitatierandvoorwaarden voor een (nog op te richten) beroepsgerichte masteropleiding Jeugdzorg aan de afdeling Social Work van de Hogeschool Leiden. Doel is met de nieuwe opleiding een stevige bijdrage te leveren aan de effectiviteit, kwaliteit en professionaliteit in de jeugdzorg, aansluitend bij actuele thema's in de samenleving en bij wat nodig is in de beroepspraktijk.

Moeders in detentie en de omgang met hun kinderen

Huib Braam, Jodi Mak, & Suzanne Tan. M.m.v. Katinka Lünemann, 2007
ISBN 90-5830-241-0, 131 pag. € 9,50

Onderzoek in opdracht van Gezin in Balans naar de omgangsmogelijkheden van gedetineerde moeders en hun kinderen: hoe is de omgang van

kind(eren) nu geregeld, en wat kan daarin worden verbeterd?

Pariteia

Promoting gender equality in active European citizenship. Final report of action 1-A survey
Jan Willem Duyvendak, Monique Stavenuiter, Sandra ter Woerds. Redactie Francesca Zajczyk (scientific coordinator), Amsterdam School for Social Science Research and University of Milano Bicocca, 2007

280 pag.

Deze publicatie is te downloaden van www.verwey-jonker.nl, onder Publicaties, Programma III, Maatschappelijke participatie, 2007, en: www.pariteia.com/documents/finalreport.pdf

Dit Engelstalige Europese rapport bevat de uitkomsten van de secundaire analyse van gegevens over de verdeling van arbeid en zorg tussen mannen en vrouwen in vijf Europese landen, plus de ervaringen van vaders in Letland, Spanje, Polen, Italië en Nederland met het combineren van arbeid en zorg. Het onderzoek maakt deel uit van Pariteia, een initiatief van de European Movement in Brussel.

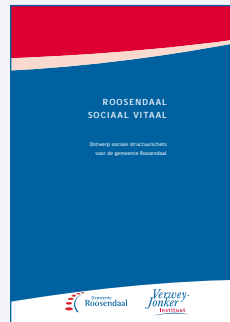
Politie en gender

Discussiestuk

Katinka Lünemann, m.m.v. Marjolein Goderie, Ilse de Groot, & Marjan Wijers, 2007

ISBN 90-5830-236-6, 25 pag. €
Deze publicatie is te downloaden van www.verwey-jonker.nl, onder Publicaties, Programma I Sociale vitaliteit en veiligheid, 2007.

Prikkelende paper, geschreven op verzoek van het VCE (Visitatie Commissie Emancipatie), over politiewerk en de doorwerking van gender. De auteurs werken dit uit op drie 'niveaus' in het werk van de politie: kerntaken, gedrag en handelingen van politiemensen en omgang met doelgroepen.

Roosendaal sociaal vitaal

Ontwerp sociale structuurschets voor de gemeente Roosendaal
Sima Nieborg & Astrid Huygen, 2007
ISBN 978-90-5830-237-3, 112 pag. € 9,50

De gemeente Roosendaal wil de komende vijftien jaar meer samenhang aanbrengen in de uitvoering van sociaal beleid. Daartoe is met de gemeente Roosendaal een sociale structuurschets opgesteld. Dit rapport geeft een beeld van de huidige én toekomstige sociale situatie in de stad, met sociale stijging en sociale binding als centrale concepten.

Sociaal rapport provincie Noord-Holland 2006
Bas Tierolf (met medewerking van Huub Braam, Ilse de Groot, Meta Flikweert, & Gülsen Doğan).
Haarlem: Provincie Noord-Holland. Te vinden op: http://www.noord-holland.nl/Images/65_108361.pdf. Verkrijgbaar bij: Provincie Noord-Holland, afdeling Communicatie:
T : (023) 514 31 43.
E : post@noord-holland.nl

Het Sociaal Rapport van de provincie Noord-Holland geeft de sociale staat van de provincie weer rond vijf centrale thema's: diversiteit, modern burgerschap, vermaatschappelijking van de zorg, zorg om de jeugd, leefbaarheid en veiligheid. Een algemeen hoofdstuk tot slot gaat in op bevolkingsontwikkelingen: prognoses, dichtheid, huishoudens en groene en grijze druk.

Sociaal vertrouwen in Oud-Zuid
Literatuurverkenning en ontwikkeling van een meetinstrument
Hans Boutellier, Ron van Wonderen, Suzanne Tan, Ilse de Groot & Sima Nieborg, 2007
ISBN 90-5830-257-1, 130 pag.
€ 14,50

Voor het eerder onderkennen van polariserende processen heeft het Verwey-Jonker Instituut voor stadsdeel Amsterdam Oud-Zuid het instrument 'Polarisatie en vrouwen' ontwikkeld. Het model beschrijft de aan- en afwezigheid van sociaal vertrouwen en polarisatie tussen bevolkingsgroepen uit verschillende culturen. Het biedt aanknopingspunten om gericht in te zetten op in wijken dominante factoren die het sociaal vertrouwen ondermijnen.

Verborgene armoede
De inkomenspositie van 65-plussers met een onvolledige AOW
Trudi Nederland, Monique Stavenuiter & Marieke Wentink, 2007
ISBN 90-5830-245-8, 58 pag. € 7,-,-

Deze publicatie behandelt het inkomensprobleem van 65-plussers die moeten rondkomen van een inkomen onder het sociaal minimum en de gevolgen voor hun dagelijks leven. De aanbevelingen bieden houvast voor concrete maatregelen die Anbo voor 50-plussers, FNV en LOM-samenwerkingsverbanden willen nemen om de positie van 65-plussers met een onvolledige AOW te verbeteren.

Tijdschriftartikelen en boekbijdragen van medewerkers van het Verwey-Jonker Instituut

Week 14 2007 tot en met week 35 (31 augustus) 2007.

Boonstra, N., & Graaf, P. van der. (2006). Ladder kan sociale cohesie tastbaar maken. *City Journal, Wetenschappelijk tijdschrift voor de steden*, 2006, 6, 20-23.

Boonstra, N., & Fortuin, K. (2007). Nieuw Crooswijk herbouwt: Van slachthuis naar prachtwijk? *Tijdschrift voor sociale vraagstukken TSS*, 61(6), 8-11.

Boonstra, N., Distelbrink, M., Gruijter, M. de, & Pels, T. (2007). Allochtone vrouwen willen meer meedoen: Wijkvoorzieningen moeten beter aansluiten. *Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken TSS*, 61(7/8), 8-11.

Boutellier, H. (2007). De profeet van een steeds merkwaardiger land: Essay naar aanleiding van De staat van verschil van Paul Frissen. *Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken TSS*, 61(7/8), 14-19.

Boutellier, H. (2007). Het onbekende slachtoffer: Bespreking van: J.J.M. van Dijk, The mark of Abel, Reflections on the social labeling of victims of crime (oratie Universiteit van Tilburg, 2006). *Tijdschrift voor Criminologie*, 49(2), 194-199.

Boutellier, H. (2007, 7 juli). Betutteling moet aansluiten bij de netwerksamenleving. *De Volkskrant*, Betoog, p. 1.

Boutellier, H., & Lünemann, K. (2007). Burgers over rechters: over de beleving van de rechtspraak. *Rechtstreeks*, 2007(1), 45-62.

Boutellier, H., & Scholte, R.D. (2007). Kijken achter de cijfers: De ontwikkeling van een criminogeniteitsmonitor. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 6(2), 3-11.

Boutellier, J.C.J. (2007). Veiligheid, veiligheidszorg en politie. In C.J.C.F. Fijnaut, E.R. Muller, U. Rosenthal, & E.J. van der Torre, Politie: *Studies over haar werking en organisatie* (pp. 1007-1023). Deventer: Kluwer.

Doornenbal, J., & Pels, T. (2007). Hét gezin bestaat niet. In J. Hermes, P. Naber, & A. Dieleman, *Leefwerelden van jongeren: Thuis, school, media en populaire cultuur* (pp. 38-52). Bussum: Coutinho.

Fortuin, K., Meere, F. de, & Vogel, G. (2007). De kortere weg naar sociale kwaliteit: Participatie leidt tot betere fysieke omstandigheden én sociaal kapitaal. *Vitale Stad*, 10(6), 24-26.

Lünemann, K., & Bindraban, M. (2007). Boekbespreking van: W. Huisman, L.M. Moerings & G. Suurmond, Veiligheid en Recht, nieuwe doelwitten en strategieën. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 6(2), 44-46.

Lünemann, K., (met medewerking van Goderie, M., Groot, I. de & Wijers, M.) (2007). Politie en gender: Discussiestuk. In *Visitatie-Commissie Emancipatie, Politietaken en het man-vrouw perspectief: Nadere Verkenning van de Visitatie-Commissie Emancipatie en het ministerie van Binnenlandse Zaken* (pp. 4-28). Den Haag: Visitatiecommissie Emancipatie.

Nederland, T., Stavenuiter, M., & Swinnen, H.R.A.M. (2006). *Netherlands: Trends, developments, active inclusion and minimum resources: First semester report 2006* (Peer review and assessment in social inclusion). Brussels: European Commission, DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities.

Pels, T. (2007). *Sociale cohesie, diversiteit en opvoeding*. Inleiding nationaal debat 'Europees jaar voor gelijke kansen voor iedereen'. (VNG, Den Haag, 10 mei 2007).

Pels, T. (2007, 3 mei). Opvoedcrisis overstijgt niveau van het gezin. *De Volkskrant*, p. 13.

Stevens, G.W.J.M., Vollebergh, W.A.M., Pels, T., & Crijnen, A.A.M. (2007). Problem behaviour and acculturation in Moroccan immigrant adolescents in the Netherlands: Effects of gender and parent-child conflict. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38(3), 310-317.

Swinnen, H. (2006). Working fathers, caring men? Key note speech. In COFACE, Confédération des Organisations Familiales de l'Union Européenne / Confederation of Family Organisations in the European Union, *The changing roles of men in families: European seminar 4th October 2006, Helsinki, Finland: Seminar report*. Brussels: COFACE.

Swinnen, H. (2006). General introduction: Working fathers, caring men? (Chair Working Group 4: Men and reconciliation of work and family life: Visions for the future). In J. Varanka, A. Närhimen, & R. Siukola, *Men and gender equality: Towards progressive policies: Conference Report* (pp. 152-157). Helsinki: Ministry of Social Affairs and Health, Finland. (<http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/documents/10611/index.htm>, gezien 02-08-2007).

Nita van Veluw:

Vier jaar opvoedingsondersteuning 'Natuurlijk, de ouder hoort erbij'

Preventie begint met gewoon praten over wat kind wel en niet mag

Nita van Veluw (JSO) is projectleider van het project Ouders van tegendraadse jeugd. Het gaat om jongeren tussen 6 en 18 jaar met een 'verhoogde kans op het plegen van strafbare feiten'. Ze ontwikkelde een pakket van lichte tot zware interventies voor ouderbegeleiding binnen het justitiële circuit in opdracht van justitie en VWS. Het JSO, expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding, laat na drie jaar experimenteren de effectiviteit van de opvoedingsondersteuning testen. Wat verandert in het opvoedingsproces? Wat is de invloed op het gedrag van lastige of delinquent jongeren? Vermindert recidive?

De pedagogische invloed van ouders gebruiken tegen [mogelijk] delinquent gedrag is het belangrijkste uitgangspunt in de aanpak binnen Tegendraads. Van Veluw: 'Veel ouders hebben niet op een rijtje wat opvoedvaardigheden zijn. Advies geven op voor de hand liggende opvoedvragen is een vorm van lichte preventie. Gewone vragen, zoals "moeten we ons zorgen maken of vertoont mijn kind van twaalf leeftijds specifiek gedrag? Hoe laat mag ze thuis komen? Hoe straf je, wat is belonen?"'

De werkwijze die Nita van Veluw heeft ontworpen kent een paar cruciale pijlers voor succesvolle opvoedingsondersteuning. Nummer één: je kunt niet vroeg genoeg beginnen. Als je met ouders van kinderen die verhoogd risico lopen op criminaliteit bijtijds bespreekt of iets kattenkwaad is of niet, leer je ze reflecteren. In opvoedingsondersteuning moet je ervoor zorgen dat het kwartje valt: waar gaat het over in de opvoeding. Van Veluw pleit ervoor om in het justitiële circuit, maar ook op scholen, of in buurten waar al veel trammelant is, direct te praten over incidenten. Is er een groepje 11-jarigen dat 10-jarigen intimideert? Haal meteen de ouders erbij. Van Veluw: 'Zo zou ik me opstellen als ik justitie was!'

Na de ervaringen van de afgelopen vier jaar blijkt ook hoe essentieel een 'liefdevolle en betrokken band met het kind' is, bij de preventie van strafbare feiten. Dat laatste moeten we niet te zwaar opvatten: een jongere begaat al een strafbaar feit door zonder helm te rijden, of een blikje fris te jatten. 'De rol van ouders is evident in het ontstaan van jeugdcrimina-

liteit. Ouders moeten geloof krijgen in hun kracht om op te voeden. Wij gaan ervan uit dat elke ouder een besef van verantwoordelijk zijn heeft. Hoe onmachtig, onwillig, angstig of boos ze ook zijn. Bij een goed gesprek kun je altijd komen op het punt waarop ze zeggen: "Ik heb dit ook niet gewild, maar ik weet niet hoe het moet." Dan ga je bouwen.'

Van juli 2006 tot in 2009 vindt er begeleidend evaluatieonderzoek plaats naar het effect van Tegendraads bij de jeugdreclassering in onder meer Zuid Holland, Utrecht, Tilburg en Noord Holland. De interventies zijn al gekwalificeerd als veelbelovend. Wil de werkwijze kans van slagen hebben, dan is het eerste gewin te halen in juiste werving. Ouders over de drempel krijgen vergt een zekere strategie: hoe bereik je ze? Van Veluw noemt dat het operationaliseren van 'drang'. 'Drang betekent voor ons motiverend,

outreaching zijn, dus de hulp naar de ouders toe brengen, en vasthoudend zijn. Je moet er bovenop zitten.' Vertrouwen en veiligheid vormen de basiswaarden in Tegendraads. 'Waar ouderbegeleiders aan werken is het gevoel: "Wij hebben u nodig" '.

Minstens even belangrijk is de deskundigheid van hulpverleners. Zij moeten in staat zijn vanuit het perspectief van ouders te denken, naast de ouder te staan en de ouder als partner te zien om het criminele gedrag van het kind aan te pakken. Dat principe staat of valt weer met een gevarieerd aanbod, van licht tot zwaar. 'Het kan gaan om individuele gesprekken, dialooggestuurd werken met ouders, effectieve methodieken, groepsgericht werken. Verder passen wij methoden toe waarvan wetenschappelijk bewezen is dat ze gerelateerd zijn aan antisociaal gedrag: vaardigheden bijbrengen als disciplineren, betrokkenheid, toezicht houden, problemen oplossen, positieve bekrachtiging. En niet te vergeten: het vormen van het sociale netwerk.'

Overigens zou Van Veluw niet bang zijn voor een experiment met verplichte opvoedingsondersteuning met ouders van wie duidelijk is dat ze een grote rol spelen in de criminaliteit van kinderen. Maar hier evengoed, benadrukt ze, gaat het allereerst om bereiken en motiveren. 'Ook bij weerstand, als ouders het kind van zich afduwen en roepen "Kan mij het schelen, zoek het maar uit" - dan nog is er altijd een besef van verantwoordelijkheid. Alleen weten ze niet meer hoe.'

Algemeen directeur
Raad voor de Kinderbescherming:

'Onderzoekstijd kan korter'

Marie-Louise van Kleef, de nieuwe algemeen directeur van de Raad voor de Kinderbescherming, kijkt terug op een spannende inwerkperiode. De voorbije week heeft ze zich verdiept in het probleem van Roma kinderen die op straat muziek maken. De meeste jonge muzikanten, zo weet ze, staan echt niet voor hun lol te spelen. De afgelopen drie maanden heeft ze een goed beeld gekregen van het reilen en zeilen van de Raad. Een 'betrokken, deskundige organisatie' trof ze aan op het landelijk bureau in Utrecht. Ze is vooral gemotiveerd om de onderzoekstijd rond bescherming in te korten. 'Het duurt te lang. Onze medewerkers zijn deskundig genoeg om in een oogopslag te zien welke informatie ze nog nodig hebben.'

Marie-Louise van Kleef

naar kinderen van aan alcohol verslaafde ouders. Van Kleef wil in overleg met de verslavingszorg nagaan wat voor deze kinderen nodig is. 'De invloed van drinkende ouders op kinderen is vaak veel groter dan we denken.'

Over het vollopen van de wachtlijsten zegt Van Kleef het volgende: 'De Centra voor Jeugd en Gezin moeten uiteindelijk minder meldingen bij ons opleveren. Op dit moment loopt de pilot Beter Beschermd. Met het Bureau Jeugdzorg, de rechter en de Raad proberen we bijvoorbeeld de vrijwillige aanpak van ouders aan een termijn te binden. Twijfelgevallen bespreken we al meteen. Het voordeel is snellere actie.' Vooralsnog wil de Raad deze werkwijze structureel gaan invoeren. Van Kleef licht toe: 'Ik zou willen dat we het onderzoek rond bescherming kunnen bekorten en door betere gegevensuitwisseling de ketens meer kunnen sluiten op het niveau van de casus, het kind.' Dat klinkt drastisch. 'Dat klopt. Een kind mag niet in een gat vallen. Dus: besparen op onderzoek, en uitbreiden op een professionelere beoordeling en meer analyse aan het begin van het traject. Als onze organisatie dit in de komende periode kan bewerkstelligen, zie ik dat als grote winst.'

Publicaties:

Majone Steketee, Marjolein Goderie, Huub Braam. M.m.v. Jodi Mak, 2007. *De onderzoekstaak van de Raad voor de Kinderbescherming*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

12 De nieuwe directeur vindt het heerlijk om weer terug in de uitvoering te zijn. Marie-Louise van Kleef (54), van oorsprong bioloog, was zes jaar wethouder Wonen in Utrecht. Daarvoor was ze sectordirecteur Bijstand bij de gemeente Den Haag. Waarom ze nu weer kiest voor een uitvoeringsorganisatie heeft zo zijn redenen. 'Er is geen beter beleid dan goede uitvoering.'

Na een aanvaring met een kinderrechtter heeft Van Kleef haar eerste kennismaking met de soms omstreden werkwijze van de Raad al achter de rug. 'We hebben pas een twee maanden oude baby met couveuse en al weggehaald bij zijn licht verstandelijk gehandicapte ouders. Ondanks ons verzoek voor een ondertoezichtstelling weigerde de rechter de maatregel. De baby moest terug naar de ouders.' Hoewel ze vierkant achter het standpunt van de Raad staat - dat in lijn is met het Nederlandse ontmoedigingsbeleid - onderkent ze dat dit moreel gezien een lastig onderwerp is. 'Met 30% van de kinderen van verstandelijk gehandicapte ouders zou het goed gaan. Dan vraag ik me af: hoe gaat het met die andere 70%?' Ze ziet vraagstukken als deze, net als de kwesties van kinderen uit vluchtelinggezinnen, kind-soldaten, kinderen uit streng gereformeerde gebieden of Roemeense zakkenrollertjes, als kansen om aan de slag te gaan. 'Het komt op ons af en ook hierop breiden we onze deskundigheid uit. Onze mensen moeten professioneel kunnen handelen om zelfstandig te bepalen of een opvoedsituatie schadelijk is voor een kind.'

Juist vanwege die interne professionalisering liet de Raad het Verwey-Jonker Instituut enkele onderzoeken uitvoeren. 'Na het onderzoek naar ouders met een verstandelijke handicap is de opleidingsmodule hier aangepast. We hebben afgesproken sneller in te grijpen.' Iets moeilijker ligt het met de studie

Colofon

Deze nieuwsbrief is ook te vinden in pdf-formaat op www.verwey-jonker.nl onder de rubriek Actueel. U kunt de nieuwsbrief bestellen door een e-mail met uw adresgegevens te sturen aan: secr@verwey-jonker.nl. Aan dit adres zijn ook uw opmerkingen en vragen welkom.

Tekst: Verwey-Jonker Instituut

Ontwerp en lay-out:
Graffiti, Valkenswaard

Druk: Drukkerij Regeer, Tilburg

Verwey-
Jonker
Instituut

Onderzoek naar
maatschappelijke vraagstukken

Verwey-Jonker Instituut
Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T: (030) 230 07 99
F: (030) 230 06 83
secr@verwey-jonker.nl
www.verwey-jonker.nl